

ACC. N:R M. 15995: 1-9.

Landskap: Småland Upptecknare: Ångel Johansson, Värnarna
Härad: Östbo Berättare: " " "
Socken: Fryele Berättarens yrke: lantbrukare
Uppteckningsår: 1963 Född år 1885 i Fryele sn.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Skogsskötsel (enskilda skogar) s. 1-9. LUF 122

5/7-63

Skriv endast på denna sida.

Svar på frågelista S.U.F. 122 Skogs-skötsel.
(enskilda skogar.)

I början av 1900-talet, troligen 1908, gjordes den första skogsodlingen i Fryele socken på en skogsodlingsmark. Det var på ett skogsodlingsmark på Näs-Trollebygårds ägor. Ägaren var enkan Karolina Pettersson i Esryd Fryele s:n, och hon var intresserad av skog och jord. Den del av nämnda skogsodlingsmark var några år förut alldeles kalhyggt. Arbetet vid skogsodlingen bekostades av skogsvårdsstyrelsen i Jönk. län som då påbörjat sin verksamhet. Skogsägaren fick fri plantör, frö, arbetsfolk m.m. Man sådde gran- och tallfrö. Fröna kom från skogsvårdsstyrelsen, likaså plantören och verktygen.
1 Hackor och sådkannor.

Våren 1911 gjordes skogsodling å ägarna till
Bygget, Råhult m.fl. gårdar i socknen liksom
genom skogsvårdsstyrelsen, men då många skogs-
ägarna bekräta arbetet med biträde av plantör
från skogsvårdsstyrelsen. Vid den tiden
höjades skogsodlingen allmänt å kal-
markerna, det var bliven lag att
alla som arverbrat eller låtit arverka
skog skulle låta plantera kalmarkerna.
I höjjan ställde sig en del skogsägare
avvaga mot det nya påfundet att
plantera skog, men enligt lagen
måste man vänta sig efter den
och länsskogvaktare och plantörer
sågs till att den efterföljdes.

Skogsodlingen tillgick så:

2 En dag på hösten 2 år efter arverbringen
så sig och tvistar efter denna rutten

fick skogsägaren besök av länsstogvaktaren
och man fick göra honom sämre till skogen
och visa honom avverkningsplanen, och om
han ansåg att planeringen var lämplig
stämplade han i några träd områdets
gränser. På våren året efter vanligen
i början av maj månad fick man
från plantören meddelande om att
han en bestämd dag komme att leda
arbetet vid skogsodlingen. Skulle om-
rådet berås med skogsfrö hade plantören
sådant med sig, liksom hackor och
sädtkannor. Skulle skogsodlingen utföras
med plantträtning fick man efter
order hämta dem från järvägstationerna.
Arbetsfolk fullt arbetsföra män att
föra hackorna, och yngre folk, barn
eller kvinnor att så frö eller tätta planter

3

Hackarna gingo i linje 1 m. mellan varje man, och med 1 m. mellanrum hackade man upp en s.k. "rutå" d. v. s. med hackan blottade man marken från torv, och lechrade sedan upp "rutorna" vars storlek var omkr. 50 x 50 cm. i fyrkant. Efter hackarna komma vätarna med såddkannorna = kannor av bläckplåt i vilka man hällde frön. kannan var försedd med en anordning som vid tryck på en knapp släppte frön från sig några frön.

De såddkannor som meddelaren sett användas vid skogsrådd inom orten voro konstruerade av en kronojägare Hallkvist från Krigstad, Västra h.d.

Skulle man sätta plantor tog man med järnspett upp ett hål i rutån, och i det hålet sattes plantans rot

under noga aktgivande på att plantans
rot ej bröktes eller bröts.

Åvverkningssvårigheter.

Man började anlita sakkunnig hjälp
till utstämpling sedan skogsvårdsstyrelsen
lämnat sin verksamhet. Först sålde
och överkade man skog s.a.s. på slump.

Det var bra för skogsägarna att få sakkun-
nig hjälp från skogstämpling, man fick
noga reda på kubikinhållet på skogen
och kunde sedan nägorlunda bedömma
dess värde. Nu för tiden anlitas skogsvårds-
styrelsen allmänt vid avsaluhuggning,
vid hushushuggning stämpla skogsäg-
aren själv, såvida icke skogsövervaknings-
förbud föreligger, vilket kan vara
fallet på mark med liten skogstillgång.
5 I så fall måste skogsägaren kontakta

Länsskogsaktaren och följa dennes anvisningar
annars riskerar skogsägaren åtal.

Skogsstämpling. Skogsägaren begär
skriftligen hos skogsvårdsstyrelsen
biträde med uttämpling av skog
han får från länsskogsaktaren
meddelande om dag då han kommer.

Skogsägaren skaffar sig ett par tre
män som skall hjälpa till med arbetet.

Allt tvä man bör det vara att
"klara" d. v. s. mäta trädens diameter
Mätaren ropar ut diametern samt
trädrarten. t. ex.: Tall 18 (=18 cm) eller gran
20 (=20 cm) skogsaktaren stämplingsför-
mannen värdar med lika som anropet
och antecknar Trädrovt och diameter.

En man hugger med märkylsan
6 bort en tvät = barkbit 1 m. från roten

på trädets stam, vänder ytan och slår in
skogsvårdsstyrelsens stämpel. Då kryper han
vid trädets rot bort en sticka och slår där
in stämpeln. Skogsvaktaren stämplingsfö-
rännarna mäter och under dagens
lopp några träd här och där deras
längd så han kan noggrannare beräk-
na dess kubikinhåll. En av männen
håller upp en stång av vissa meters
längd mot trädets stam. Skogsvaktaren
håller i ett möre ett instrument som han kitar i
och vet så hur far långt trädet är.
Sjundäende skogens ålder och årliga tillväxt
har han ett slags borrhörn som han borrar
in i trädets stam och kan sedan ta
ut trädets borrhörn och räkna årring-
arna, och kan på så sätt få reda på trädets
ålder och dess årliga tillväxt.

Överkinningen sker vanligtvis i form av gallring, total överkinning endast om på området ej finnes någon yngre skog lämplig för återväxt.

Avseende den årliga överkinningen kan endast sägas vad husbehovet gäller. att det beror på om man t.ex. behöver bygga ett hus på gården eller göra reparationer å byggnader, om man behöver vedbrand kan man ju taga avfall nedblårta eller mindrevärdiga träd till detta senare. Skallaved började i större utsträckning avvikas efter skeliktet. Huggningen tillgick så: Med stadsråg fällda träden och kvistades kapades i lämpliga längder. Var det fråga om marea ved måste den med barkspaden (skallöjanätt) 8 avbarkas. Var det om sommaren kunde

man flänga (flå) av barken (flåbark-
verk.) hacka sönder den och sälja till
garveriet. Vid all avverkning måste
skogarbete förekomma, skogsköpare
har varit sina därtill avsedda skogsar-
betare anställda.

Efter skogsvårdsstyrelsens tillkomst
på 1900-talet förta årtionde började
det anordnas skogsdagar och föredrag
folantärskurser o.d. för ortens folk.

Länsskogsaktarnas kontrakt över
skogarna började också vid den tiden.
Någon gång har tvång mot tredjande
skogägare förekommit men sällsynt.
Anslutning till skogsägareförening började
på 1940-talet men i yttre utsträckning.